

Բանասաց¹ Մեյրանյան Արթուր Կիսմայի¹, ծնվել է 1973 թվականին Արցախի Հանրապետության Հադրութի շրջանի Առաքել գյուղում: Մասնագիտությամբ շինարար է, մասնակցել է արցախյան վերջին պատերազմին, եղել է աշխարհագործի անդամ: Արցախից հեռացել է 2023 թվականին, այժմ բնակվում է ՀՀ Ռանչպար գյուղում: Պատմում է տոհմի, Մատաղի, Կատարո վանքի, Առաքել գյուղի աղբյուրների, կենդանիների մասին:

Բանահավաք²՝ Նվարդ Վարդանյան, Ռանչպար, նոյեմբեր, 2024թ.:

Տոհմի պատմություն

Մեր տոհմը եղել է աշուղ Մեյրանի տոհմը, ազգը կոչվումա Մեյրանյանների ազգ, երգ էլ ունենք իրա մասին.

Աշուղ Մեյրան թըվանգ գյուլի

Ապրում էիր դու Իրանում,

Ղարադաղից Ղարաբաղ:

Աշուղ Մեյրանի պապը եղել է գորավար:

Առաքել գյուղի անվան բացատրությունը

Առաքել նշանակում ա առաքելված, շահի օրոք մեր գյուղերից վարպետներ ա տարել, հետո շահի ստրկական կարգերը վերացել ա տենց նորից հետ են եկել, դրանից էլ առաջացելա Առաքել:

Սուրբ Առաքել 1895 թվականի վանքա, Հադրութի շրջանի Յոլ գյուղում, Մեսրոպ Մաշտոցը դպրոցների ա սարքել, 4-րդ դարի պատմություն օնե: Հետո իրանց գյուղը Վանքն ա, Կատարո վանքն ա, Կատարո վանքը 19-րդ դարի վանքա:

Պատմություն մատաղի մասին²

¹ Բանահավաք՝ Նվարդ Վարդանյան, բանասաց՝ Արցախի Հանրապետության Առաքել գյուղի բնակիչ Արթուր Մեյրանյան

² Բանահավաք՝ Նվարդ Վարդանյան, բանասաց՝ Արցախի Հանրապետության Խանձաձոր գյուղի բնակիչ Ռիտա Այվազյան

Դիզափայտում լնլն մի հոգի, հիվանդ ա լալ էլի, Դիզափայտի կողքավը շոռ լն տամ, ոչխարը եկալած, հետո ոշը տրալա, վերա ընգա, ասալն Աստված ընդունալ չի մատաղը:

ԲԱՌԱՐԱՆ

Լնլն-եղել է

շոռ լն տամ-պտտվում էր

օշը տրալա, վերա ընգա -ուշագնաց ընկել է

Պատմություն Կատարո վանքի մասին³

Դիզափայտով, որ մտնում էինք, էտ Կատարո վանքի ներսավը՝ աջի վրա պատի արանքում (դե ռեմոնտից հետո չեմ հիշում կար թե չէ), բայց մինչև ռեմոնտը էտ աջ մասում, ձեռքդ որ մտցնում էս, ահագին խորնա էլի, անցք կար, էդտեղ գարի, ցորեն էր լցրած խառը, ասում էին եթե ձեռդ քցում էս հանում, ցորեն կա գարի հելավ ուրե՛մս էրեխա կունենաս, եթե չհելավ, ուրե՛մս չես ունենա: Ու էդպիսի դեպքեր եղել են, որ մարդա եղել գնացել ա, երագում տեսել ա, որ Աստված ասում ա գնա Դիզափայտի եկեղեցի ու դրանից հետո ինքը հղիացել ա, էտ տատիկս ա պատմել: Եկեղեցու խորանի վրա գիրք կար, ու ով գնում էր իրա ցանկությունները ու երագանքները գրում էին էտ գրքի մեջ: Ես որ փոքր էի, էրեխեքի հետ գնացել ենք եկեղեցի, որ աղջիկներով սենց կանգնել ենք մեր բարեկամներից մեկը ասում ա.

-Աղջիկներ ձեռներներդ զցեք տեսնենք ով ինչա հանում: Էտպես հանել ենք, գարին տղայա ցորենը՝ աղջիկ: Ու զարմանալին էնա, որ էտքան տարի անց, ոչ գարին, ոչ ցորենը չեն ծլել: Եղել ա որ մեջը փուչ լինի, բայց չեն ծլել:

Հայրենական պատերազմի ժամանակ Առաքելը 96 զոհ ա տվել, շատ մեծ գյուղ ա եղել: Հետո քիչ-քիչ լքել են գյուղը:

³ Բանահավաք՝ նվարդ Վարդանյան, բանասաց՝ Արցախի Հանրապետության Խանձաձոր գյուղի բնակիչ Ռուզաննա Այվազյան

Առաքել գյուղի աղբյուրները⁴

Կուճի աղբյուր, Մըծ աղբյուր, Խոջայի քարիզ, Խոջա ասում էին մեծահարուստներին, քարիզ էլ նշանակում ա հենց աղբյուր

Պատմություն կենդանիների մասին⁵

8-րդ դասարան էի, երկրաշարժի ժամանակ նկատել եմ, որ ձին ոտքերով խփում ա գետնին, դրանից մի քիչ հետո սկսվեց երկրաշարժը: Հետո որ ձիով գնում էս որսի կենդանիները չեն փախնում, բայց մարդու ոտնաձայնը շուտ զգում են:

⁴ Բանահավաք՝ Նվարդ Վարդանյան, բանասաց՝ Արցախի Հանրապետության Առաքել գյուղի բնակիչ Արթուր Սեյրանյան

⁵ Բանահավաք՝ Նվարդ Վարդանյան, բանասաց՝ Արցախի Հանրապետության Առաքել գյուղի բնակիչ Արթուր Սեյրանյան